

LIETO VANHALINNA LAKI

Linnavuoren kaivaus

Jukka Luoto 1973

1.

Lieto, Vanhalinna 1973

Laki

Linnamäen laen tutkimuksia jatkettiin tänäkin vuonna. Periaatteena oli edellisten vuosien tapaan tutkia pohjaan asti aikaisemmin osittain tutkittua aluetta. Tämän vuoden kaivausalueeksi valittiin vuoden 1972 kaivauksen ja linnamäen korkeimman kohdan länsipuolelta kapea kaistale, joka käsittää ruudut B-A-I-III:-4-2 (vrt. liite I). Aluetta on aikaisemmin tutkittu v. 1960. Silloin siellä paljastettiin tiheä mukulakiveys, jonka päältä saatiin joukko löytöjä (vrt. E. Sarasmo: Vuoden 1960 kaivauskertomus s. 2-3 ja esineluettelot 14644: 919-944, 1601-14).

Tutkimus aloitettiin paljastamalla uudelleen Sarasmon esiinottama kiveys, joka kartoitettiin. Tämän jälkeen tutkittiin kallion kolot kaivamalla maa kerroksittain pohjaan asti. Tutkimuksissa saatettiin todeta, että kolot olivat täynnä savipitoista maata ja pikkukiviä. Minkäänlaista rakennetta tai kerrostuneisuutta ei voitu havaita. Tämän vuoksi ei tutkimuksen kuluessa katsottu tarpeelliseksi kartoittaa eri kivikerroksia.

Paikoitellen maa oli erittäin savipitoista, niin että kivet olivat tiukasti kiinnittyneet siihen. Selvää saveusta tai tarkoituksellista muurausta ei kuitenkaan tavattu. Ruutujen pohjalla oli tavallisesti hiekansekaista maata, joka edustanee linnamäen alkuperäistä maakerrosta.

Maata oli ruuduissa yleensä hyvin vähän. Poikkeuksena tässä suhteessa olivat ruudut II-III:-3-4; niiden alueelta paljastui syvä kallionkolo, jonka syvyys ylty metriin alkuperäisen maan pinnasta luettuna. Täälläkään ei tavattu muusta poikkeavaa kerrostuneisuutta. Kallionkolon pohjalla oli kellertävää maata, josta tavattiin v. 1972 ruudun V:1 alueelta, niinikään kallion pinnasta (näyte, TYA 38:571).

On siten ilmeistä, että kallionkolo on aikojen kuluessa täytetty t. täytetty maalla ja kivillä. Sen keskellä oli iso kivenlohkare, jonka ympärillä oli pienempiä paasia, mutta kulttuurimaata tavattiin näiden kivien altakin, joten nekään eivät ole tällä paikalla alkuperäisiä.

Kuopanteen muodon ja sieltä tavattujen löytöjen aseman selvittämiseksi siitä piirrettiin tutkimuksen kuluessa profiili-piirros, johon merkittiin saadut löydöt (vrt. kartta ja Liite II).

Löytöjen levinnästä voidaan todeta, että niitä tavataan koko kallionkolon alueella. Ne näyttävät kuitenkin keskittyvän sen matalimpiin osiin. Jos tarkastellaan löytöjen laatua, voidaan tehdä havaintoja, jotka viittaavat siihen, että tämäkin kolo on täyttynyt tai täytetty aikojen kuluessa eikä yhdellä kertaa linnamäen käytön lopulla. Alimmat löydöt koostuvat yksinomaan keramiikasta, jolle on ominaista naarmupintaisuus ja kuoppien käyttö koristelussa. Tämä kerrostuma voidaan jakaa kahteen osaan sen mukaan, ovatko löydöt em. kivilohkareiden alta vai päältä. Sen yläpuolelta on saatu pääasiassa vain rautalöytöjä; em. keramiikkaa sieltä ei tavata. Kyseisten kerrostumien raja kulkee n. 20-30 cm pintakiveyksen alapuolella (vrt. liite II).

On siten ilmeistä, että ylempi kerrostuma on syntynyt lähinnä rautakauden lopulla ja keskiajalla, kun taas pohjakerros on vanhempi. Pintakerroksen pohjalta saatiin rautalöytöjen lisäksi keskiaikaista keramiikkaa (TYA 74:174), mikä antaa sen yläpuolella sijainneelle kiveykselle tietyn ajoituksen.

Vuosien 1960 ja 1973 kaivaushavaintojen yhdistäminen tuo lisää selvyyttä tämän kerrosjärjestyksen selvittelyyn. Perustan kerrosjärjestyksen vertailulle antaa punnituskuvien tarkastelu. Liitteestä III käy ilmi, että Sarasmo on tällä alueella erottanut kaikkiaan neljä tasoa, nimittäin pintatason sekä kerrokset I-III. Sijoittamalla esinelöydöt oikeille korkeuksilleen em. kerroskaavioon käy ilmi, että punnitukset ilmaisevat kunkin kerroksen pohjatason. Vertailemalla kunkin kerroksen punnitusarvoja ja v:n 1973 kiveyksen pinta-arvoja saatetaan todeta, että Sarasmon I kerroksen pohja ja v:n 1973 kaivauksen pinta ovat yhteneviä. (Punnitusarvojen korjausluvuista ks. erillistä selvitystä.) Näinollen saadaan alueen kerrosjärjestykseksi seuraava:

	1960	1973	1973 kallionkolo
I	I	-	-
II	II	pinta- ja poh- jakerros	löydöt 160, 167, 168, 171, 174.
III	III	-	löydöt 152, 165, 173, 175, 178, 179, 180, 183, 184.
IV	-	-	löytö 183

Eri esineryhmien ja -tyyppien levintä eri kerroksissa käy ilmi liitteestä V. Huomattavaa on, ettei I-II kerroksia voida ajoittaa rautakauden loppua ja keskiaikaa tarkemmin. Ajallista eroa ei niiden välillä myöskään voida havaita. Ensimmäisestä kerroksesta saatu lasinpala on sekundäärilöytö, se kuuluneen samaan pulloon kuin ruudun IV:-2 lasinpalat (14644:956). Ilmeisesti samaan pulloon kuuluneita paloja löydettiin myös 1974 ruudun VI:-4 pintakerroksesta. Näitä ei enää otettu talteen. Naarmupintainen ja kuoppakoristeinen keramiikka näyttää keskittyvän III (ja IV) kerrokseen.

Huomionarvoisia ovat myös E. Sarasmon tiedot eri kerrosten koostumuksesta. Niitä on merkitty mm. esineluetteluun kunkin esinelöydön kohdalle. Ensimmäistä kerrosta luonnehditaan humuskerrokseksi, joka sisältää tämän lisäksi soraa ja nokimaata. Toinen kerros on kivikerros, josta tavataan kivien lisäksi nokimaata, soraa ja mullasmaata. Erikoista huomiota ansaitsevat Sarasmon havainnot saven esiintymisestä alueella. Hän toteaa, ettei se muodosta yhtenäistä pintaa, vaan että se on tuotu lapiollisina paikalle. Pariin paikkaan hän on kuitenkin merkinnyt kaivauskartassa savimaa-alueen. Ne sijoittuvat II-(III) kerroksiin. Valitettavasti näiltä alueilta ei kuitenkaan ole löytynyt esineistöä, joka ajoittaisi nämä muodostelmat.

Erikseen mainittakoon, että vuoden 1972 kaivausta täydennettiin kaivamalla ruutujen pohjalle jäänyttä maata. Löytöinä saatiin rautakautista keramiikkaa ruutujen I:3-4 pohjalta. Koko 1972 tutkittu alue saatiin siten kaivetuksi pohjaan ruudussa I:1 olevaa "kannasta" lukuunottamatta.

Tähän kertomukseen liittyvät

Esinelöydöt TYA 74:144

152

160

165

167-169

171

173-175

178-180

183-184

197

625-641

762

(V:n 1960 löydöt on luetteloi-
tu KM 14644:919-944, 1601-
1614).

Liitteet I-V *ei ole*
Karttalehti
Valokuvat 1-5.

Liedossa 13.5.1975

Jukka Luoto

816

1. Mukulakiveystä ruuduissa A-I-III:-4--3 uudelleen paljastettuna, kuvattu etelästä.

817

2. Lähikuva kiveyksestä.

818

3. Alue lähes pohjaan asti kaivettuna, etualalla rotkomainen syväne. Kuvattu pohjoisesta.

819

4. Rotkomainen syväne, kaivauksen päätyttyä, kuvattu etelästä.

Lieto, Vanhalinna 1973
Laki

820

5. Rotkomainen syväne kaivauksen päätyttyä, kuvattu lounaasta.